

PGR/

20. mars 2015

Kunnskapsdepartementet
Norges Fiskarlag

Høring - NOU 2014: 20 Fagskolen et attraktivt utdanningsvalg

Det vises til høringsdokumenter

Fiskebåt organiserer de fleste havgående fiskefartøyene i Norge. Disse fartøyene er av en størrelse som krever bemanning i sertifikatpliktige stillinger. Vårt svar vil derfor i stor grad bygges opp omkring rammevilkårene til de maritimt tekniske fagskolene og den viktige rollen de har for de sjøbaserte næringene.

Behovet for påfyll av nye kompetente skipsoffiserer er stadig stort som følge av konkurranse fra andre flåtegrupper og som følge av avgang etter oppnådd pensjonsalder. I særlig grad gjelder dette maskinoffiserer. Fiskeflåten er avhengig av og foretrekker norsk personell med spisskompetanse fra fiskeriene om bord. Den tidsavgrensede utdanningen bygd på praktisk grunnkompetanse synes å appellere til ungdom som vil gå sjøveien. Dette er også noe fordelingen av elever mellom fagskole og høyskoler viser mht. antall studenter. Det er svært viktig at de maritime fagskolene nå kan få økonomi som gjør de i stand til å utvikle seg, samt tilby læremidler og lærekrefter som samsvarer med kravene i de internasjonale konvensjoner Norge har sluttet seg til.

Fylkeskommunene overtok i 2010 ansvaret for drift og finansiering av fagskoleutdanningen. Det enkelte fylke fikk øremerkede midler fra staten basert på en modell med en flat sats pr student. For fylker som har en stor andel relativt kostnadskreven studier har finansieringsmodellen klare ulemper. Dette har satt fylkeskommunene overfor et valg mellom å redusere kostnadskreven fagskoleutdanninger eller å gå inn med ekstramidler. Selv om fylkene i varierende grad har gått inn med ekstramidler til fagskolene har ikke dette vært nok til å oppfylle normale krav til finansiering av særlige kostnadskreven skoler slik som de som gir maritim utdanning. Skal nåværende finansieringsordning holde fram vil en få en forvitring både av læremidler og personell. Dette vil på sikt være svært negativt for de viktige maritime og marine næringene. For Fiskebåt er derfor det absolutt viktigste tiltaket å få på plass en finansieringsmodell som dekker inn de reelle kostnadene for de maritime fagskolene.

Vi vil komme tilbake til disse problemstillingene i gjennomgangen av de enkelte forslagene. Generelt mener vi at utvalget har gjort en grundig jobb. Vi har nummerert de 49 forslagene slik de fremgår i NOU-dokumentet, og henviser til denne nummereringen i det følgende.

1. Opptaksrettigheter og studentrettigheter (tiltak 1,2,3,4,6,9, 10)

Fagskoleutvalget peker på fraværet av et helhetlig opptakssystem, at fagskolesektoren er flere aktører å forholde seg til, samt at fagskolen har en uklar rolle i utdanningssystemet. Fiskebåt er enig i at det bør utarbeides en nasjonal opptaksforskrift for fagskolen som knyttes til et sentralt opptak. Videre, at fagskoleloven og samskipnadsloven blir endret slik at studenter og fagskoler blir knyttet til

samskipnader, med styrkede rettigheter for studentene. Og endelig at studentene får utstedt vitnemål i stedet for kompetansebevis. Fiskebåt støtter disse tiltakene.

2. Synliggjøre og øke omdømmet til fagskolen (tiltak 5,7,8,11,12)

Fiskebåt mener at fagskolen som institusjon er lite synlig, og lite påaktet i rådgivningstjenesten. Fagskolen har også savnet oppmerksomhet i den offentlige debatt om utdanning som et viktig og nødvendig alternativ til høyskoler og universitet. Utvalgets forslag om at skolen i langt større grad må synliggjøres gjennom rådgivningstjenesten for grunnskolen og videregående opplæring, og gjennom for eksempel karrieresentrene i fylkene, er Fiskebåt enig i. Fiskebåt vil i tillegg påpeke viktigheten av å fremheve denne utdanningen som en selvstendig utdanning. Samtidig må en også legge bedre til rette for overganger til videre studier ved høyskole/universitet for de som ønsker dette enten umiddelbart eller etter en tid i yrkeslivet.

Utvalget mener at en måte å styrke omdømmet på er å innføre graden fagskolekandidat for oppnådd kompetanse etter to-års studier. Det kan imidlertid være et bedre forslag å knytte tittelen noe nærmere til fagkretsen, eksempelvis fagskolenautiker for en med fullført nautisk utdanning. Fiskebåt støtter ovennevnte tiltak.

3. Eierskap og regional organisering av fagskolene (tiltak 13, 14)

Utvalget foreslår både å regionalisere fagskolene til det som benevnes som større og «robuste» enheter, samt å føre ansvaret for de offentlige fagskolene tilbake til staten. Dette blir grunnlagt med manglende utvikling i sektoren.

Fiskebåt mener at det alltid kan ligge en viss forbedring i å strukturere antall enheter til færre fordi dette kan ha gevinster i form av bedre utnyttelse av læremidler, lærerkrefter osv. Samtidig har det å bryte opp etablerte skoler fra sitt nærmiljø, og særlig der disse ligger i aktive næringsmiljø, klare ulemper i en større sammenheng. Når det gjelder mange av de maritime fagskolene er disse allerede av de større enhetene i fagskolesammenheng, og de ligger i miljø der det maritimt rettede næringslivet er svært viktig. Noen av disse drives også i lag med videregående skoler. En må derfor ha med i vurderingen at en for sterk sentralisering kan medføre at den etterlyste kontakt og samhandling med næringslivet kan forvitre.

Fiskebåt mener at en må bruke tid og gi en bred vurdering av en slik sentraliseringsprosess. Fiskebåt viser i den sammenheng til at en innenfor høyskole- og universitetssektoren nå er i gang med en prosess der en bygger opp administrative enheter bestående av flere høyskoler og universitet som fortsatt skal ha lokale fysiske læresteder/forskningssteder. Fiskebåt mener at erfaringene fra denne prosessen kan være noe å hente kunnskap fra før en forserer en sentraliserings prosess på fagskolesiden.

Fiskebåt vil påpeke at å flytte ansvaret fra fylkeskommunene til staten i seg selv ikke løser de utfordringer denne utdanningen står overfor. Uavhengig av tilknytning så er det en positiv endring i de økonomiske rammevilkårene for de ressurskrevende utdanningsretningene i fagskolen som er det viktigste. Fiskebåt er imidlertid enig i at staten bør ta over finansieringen for på den måten å få en direkte økonomisk ansvarliggjøring av staten.

4. Godkjenning og akkreditering (15,16,17,18)

Fiskebåt har et klart inntrykk av at dagens godkjenningsordning er for tungvint. Utvalgets forslag har

sannsynligvis også en virkning som vil kunne fremme noe av den strukturtilpasningen utvalget har vært ute etter med langt bedre funksjonalitet. Fiskebåt er enig i disse forslagene.

5. Organisering og representasjonsordninger (tiltak 19,20,21)

Dersom ansvaret for fagskolene skal overdras til staten er det særdeles viktig at fagskolestyrene opprettholder en sterk link til næringslivet de enkelte skolene betjener. Dersom en får en utvikling der staten setter inn sterke flertall av ”profesjonelle styregrossister” vil ”eierskapet” det lokale og regionale næringslivet har, forvitre. Fiskebåt støtter utvalgets forslag med forbehold om at styresammensetningen må ha en klar regional næringsprofil.

6. Nasjonale fagorgan og kvalitetsordninger (tiltak22,23,24,25,26)

Fiskebåt er enig med utvalget i at staten bør ta grep som fremmer samarbeid mellom næringslivet og eksempelvis Nasjonalt fagskoleråd for å ha en tidsmessig politikk mht til fagutvikling og fagkvalitet. En nøkkel til at fagskolen får det omdømme den fortjener, er at næringslivet får reell innflytelse og definisjonsmakt på hva som er god kvalitet.

7. Kompetansekrav(tiltak 27,28,29,30)

Fiskebåt registrerer at utvalget mener at fagskolesektoren har for svak utdanningskvalitet, og at den mangler anerkjennelse i arbeidslivet generelt. Fiskebåt har ikke grunnlag for å uttale seg om holdet i denne påstanden generelt. Innenfor den maritime utdanningen er så mye av undervisningen bundet opp i de helt konkrete krav som de internasjonale konvensjoner stiller at det i hovedsak er gjennomføringsgraden som måler kvaliteten. Så vidt vi kjenner til er gjennomføringsgraden relativt god innenfor den maritime utdanningen, og over gjennomsnittet i forhold til annen utdanning. Vi er likevel opptatt av at fagskolen stadig utvikler seg kvalitetsmessig i forhold til næringslivet de skal betjene. Dette dreier seg nok også igjen om økonomisk evne til å utvikle både lærerstab og læremidler. Det vises i den forbindelse til pkt 6. ovenfor.

8. Finansiering og dimensjonering (tiltak 31 til og med 38)

Utvalget påpeker at finansieringen av fagskolesektoren både er utilstrekkelig og at det er liten sammenheng mellom de ulike finansieringsordningene. Dagens finansieringsordninger gir også liten forutsigbarhet. Dette bidrar til at det blir vanskelig å fremme utvikling av nye tilbud, samt videreutvikle de eksisterende.

Fiskebåt konstaterer at dagens modell i første rekke virker negativt overfor fylkeskommuner som har en portefølje av skoler som er utstyrsintensive og underlagt spesifikke krav i undervisningen. En slik kategori er de maritime tekniske fagskolene. I dag er praksis at fylkeskommunen må dekke inn noe av merkostnadene over sine skolebudsjett. Dette gjøres i noen grad, men er ikke bærekraftig verken for skolene eller fylkesbudsjettene over tid.

Det absolutt viktigste tiltaket som nå må gjennomføres er å utarbeide en finansieringsmodell som tar hensyn til ulik kostnad for ulike fagkretser innen fagskolen. Så vidt vi kan se er ”Kandidatstudentmodell med utviklingsmuligheter” den modellen som best ivaretar et slikt krav.

9. Bidra til synlighet, tydeliggjøre behov, og helhet (tiltak fra og med 39 til og med 48)

Utvalget mener at partene i arbeidslivet bør stille mer opp for å synliggjøre sine behov for fagskolene,

og at fagskolene selv i større grad må markedsføre seg overfor næringslivet. Fiskebåt mener at en innenfor marin og maritim sektor har stilt opp, men sikkert kan gjøre mer på dette området. Fiskebåt mener at en nøkkel til forbedring ligger i at næringslivet får enda bedre eierskap til fagskolen gjennom å få reell innflytelse og definisjonsmakt til hvordan de ulike fagkretsene skal utformes.

10. Sikre hensiktsmessig overgang og læringsutbytte

Fiskebåt mener at innføring av studiepoeng vil være det beste alternativet slik at en kommer på linje med annen tertiærutdanning. Innføring av studiepoeng vil bidra til å øke fagskolens status og samtidig gi bedre overgangsordninger til de som på et tidspunkt søker på annen videreutdanning.

11. Avslutning

Fiskebåt vil avslutningsvis understreke at det viktigste tiltaket for de maritime/marine fagskolene er å få en finansieringsmodell som dekker inn de særlige kostnader disse skolene har til de læremidler internasjonale krav stiller. Samhandling med de omkringliggende næringsmiljø gjør at en må balansere ønskene om sammenslåing av skoler opp mot det faktum at det er relativt stor spredning når det gjelder lokalisering av rederi og fiskeridrift i Norge. For stor avstand mellom næringsliv og skoler vil medføre forvitring og nedbygging av næringsinvolvering, og ikke økning slik utvalget ønsker.

Vennlig hilsen

FISKEBÅT

Paul-Gustav Remøy

Sturla Roald